

خورشید

سیاسی ادبی اجتماعی

محل اداره تهران خیابان گرگان
چهار راه معینیه

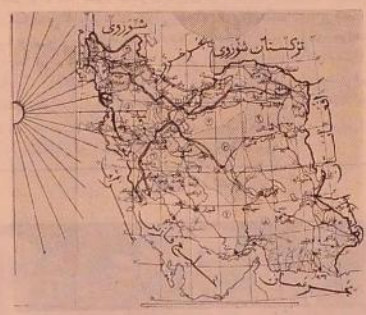
سال اول
شماره اول

شنبه ۱۹ مرداد
۱۳۳۰

مدیر داخلی
دکتر وکیل کردستانی
تحت نظر هیئت تحریریه
آبوفان
سالیانه یکصد و بیست ریال
تکستاره دو ریال

خدا - شاه - مین

کدام آینه که در آستان پیوسته چون
بر این خاک مقدس را در سر می
پرو و ایندند و بالاخره این آرزوی
خام را با خود بگورند و
اکنون اخلاف آنها تحت عناوین
ظاهر قریب و با خدعه و نیرنگ
میخواهند این نقشه شوم را
اجرا نمایند مبارزه و بیکار می-
نمایم.
این علائق ناکستی و خاطرات
بقیه در صفحه ۴

معمای نفت

در مصاحبه های خود نسبت به نتیجه مذاکرات
اطهار خوشبینی ننماید و بطوریکه میگویند
برای بسیاری از مسائل اقتصادی و سیاسی
وجودشان در ایران برای حل مسئله غلط لازم
بقیه در صفحه ۳

قلم

فراموش نمی کنم در یکی از جشن
های فرهنگی کردستان که با آب و تاب
هرچه تمام تر برگزار میشد مقاله شیوانی
قلم مرحوم یحیی معرفت رئیس فرهنگ
وقت در پیرامون قلم تهیه شده بود توسط
کودک خرد سال آنروز و مهندس عالی مقام
امروز (آقای مهندس عبدالاحد معرفت)
در محضر فضلا و دانشمندان ایراد گردید.
از آن موقع تاکنون خلاصه این
مقاله در خاطرم باقیست اینک که من هم
بقیه در صفحه ۲

شادروان یحیی معرفت

برای ایشان و بنام ایشان سروده شد هرچه
در دسترس دارند بقیه به یک هفته از عکس
خود بدین روزنامه ارسال دارند و ازین
راه بر ما متنی گذارند تا ازین رهگذر به
تکمیل شرح حال ما با نشریه کمسانی کرده
باشند.
مرحوم یحیی معرفت دارای آثار است
که تاکنون بطبع نرسیده یکی از آن
آثار خط البیاضات می تنظیم بقدر شجاعت
است.
هنگامی که سالار الدوله بدستکاری
عمده ای از اهالی کردستان بر کردستان اسیر
تافته بود کینه شدیدی از مرحوم معرفت که یکی
از رجال صدر مشروطیت و در دوره دوم
بنابینا یکی مجلس انتخاب شده بود بدست
داشت و هر آن در صدد هلاک او بود تا
یحیی معرفت با اشاعه ای که از طرف شما
دارد.

مراتب فضل و دانش فقید مزبور که
یکی از فضلای مشهور کشور است از
توصیف مستغنی است و شرح حال و تاریخچه
خدمات فرهنگی که پایه و اساس
فرهنگ کردستان را تشکیل در دسترس
جامع آوری و چاپ است و از خداوند
توفیق میخواست با کمک و هم کاری
علامه شادروان فرهنگ در تزیین چاپ
نماید.
ما برای تکمیل این تاریخچه ممکن
هست که از جشن های فرهنگی
گرفته شده و سستی از آن در دسترس شما
نیست احتیاج به مساعدت همکاران ندیم فرهنگ
دارد.
مؤسسه ای از دوستان مرحوم معرفت
تقاضا داریم از آثار ادبی و شری برشمار
یحیی معرفت با اشاعه ای که از طرف شما
دارد.

وجه تسمیه روزنامه

بحالی میفانند و بر زبان فاسوس مسلط
هستند و میدانند که خود را در خورشید است
و شیشه معنی است بمعنای بیاباروشن که بخور
اشامه شده و این صفت بیضال غالب
کلمات جسته، فرسیده، مهشبه در آمده
کلمه خوش نشین برای آنها ساده و آسان هم
میدانند یعنی محلی است که خور می نشیند
و وجه تسمیه جهت آسان نیز لازم نیست
و معنی کردن از یک کلمه فارسی برای آنان
ضرورت ندارد.
لیکن طایفه دوم یعنی آنها که بر
فارسی مسلط نیستند معنی خوش نشین را در
بازی امر نشاندند و ما این مقایسه را صرفاً
به منظور استحضار آن طایفه می نویسم و
خاطر نشان مینمایم همانطوریکه کلمه
خورشید مرکب از خور و شید می باشد
و کلمه خور بین کرد زبان کلمه کوشه زبان
فارسی در نزد آنان معطوف است همه جا
بمعنی آفتاب استعمال میشود و بجای اینکه
نویسند آفتاب میگویند خور کنگه
و بجای خورشید آفتاب میگویند خورشید
یا اگر بگویند آفتاب گرم است
میگویند خور گرم یا بر این تریبندی
نیست که مقصود ما از خوانندگان عزیز
از انتخاب کلمه خوش نشین برای روزنامه
بحالی و تافته و میدانند چون از تابا بیشتر
این روز نامه با تأخر ایران دارد از اینرو
خوش نشین را برای نامش انتخاب کرده ایم.

کشف جدید علمی
در صفحه ۴

خدا شاه میهن نویسد بخاک
وطن دوستی افتخار من است
بدین یوم و روزانه یکنم عباد

بختگر اگر خون چکد فلک پاک
من ایرانم این شعار من است
چو ایران نباشد تن من میاد

تقرقه انداز و حکومت کن اتلی - چرچیل حائری زاده - دکتر متین دفتری

ما را بقع خود حل کنند و بالاخره
در این حال که ملتها برای جبران حقوق
بقیه در صفحه ۲

در این لحظات حساس و در این
دقایق باریک که کشور ما یکی از بزرگترین
دوهای تاریخی خود را میگذراند، در
این موقع که اجرای قانون ملی شدن صنعت
نفت وارد مراحل نهایی خود شده، در این
هنگام که سروشت سیاسی و اقتصادی
کشور برای مدتی مدید تعیین میشود، در
این روزها که چرچیل و اتلی دو فرمان
نامی و دو پهلوان رفیع - سیاسی انگلستان
تمام اختلافات خود را کنار گذاشته و دست
همکاری یکدیگر داده تا بتوانند نقشه نفت

الکریم اذ او عد وفا سخنی چند با جناب آقای دکتر سنجابی وزیر فرهنگ اکنون هنگام اجرای نظریات اصلاحی جناب عالی است

وجود جناب عالی در اوس و اوقات فرهنگ
موجب امیدواری و خوشوقتی علاقمندان به
اصلاح فرهنگ است، ولی اگر فکر کنیم
ملکت پشاور ایران تنها محدود تهران
شد، چه باین است که تا باشد فرهنگ
تحت فرهنگ بهره مند شده اند نمی باشد و
اکثریت مردم ایران را ایلات و کشاورزان
بقیه در صفحه ۲

مجلس
برای انتخاب نمایندگان
نفره حاکم که سالیان متبادی اجداد ما از آن
بماندند و هر گوشه آن بخون پاک
ای فداکار ما آغشته و آبیاری شده
است ما رسیدیم است، این میراث بزرگ
و عظمی ما هم از بدو تولد تاکنون از آن
جمله خائیان بوده اند و این سرزمین مقدس که بهتر
از هزار دودمان خود پرورش داده است
سپیدمسدود و آلوده است ما است که از آن
دست دادیم و دست دیگر که تا اندازهای از
آن تن از زبان ما اکنون در زیر
خاک مقدس و در دامان این مادر دینی
آب آبی فروخته اند و روح آنها در
ای کشور گران عملیات ماست.
تا به یثند سرزمینی را که
با خون بانی و با جانبازی ها
لداکاری ها حفظ و حراست
بودند ما چگونه در نگاهداری
نجات آن از دست دشمنانی

مردم شمال شرق تهران

چه میگویند؟

عده‌ای از اهالی شمال شرق با مراجعه میگویند:

ما اینجا در این ناحیه سبزیجات و میوه فراوان داریم و به خصوص میوه‌های فصلی که در این منطقه می‌رویند بسیار باکیفیت و خوشمزه است. ما را از میوه‌های فصلی که در این منطقه می‌رویند بسیار باکیفیت و خوشمزه است. ما را از میوه‌های فصلی که در این منطقه می‌رویند بسیار باکیفیت و خوشمزه است.

عده‌ای دیگر میگویند:

ما اینجا در این ناحیه سبزیجات و میوه فراوان داریم و به خصوص میوه‌های فصلی که در این منطقه می‌رویند بسیار باکیفیت و خوشمزه است. ما را از میوه‌های فصلی که در این منطقه می‌رویند بسیار باکیفیت و خوشمزه است.

جدیدترین کشف علمی به دست یک پزشک ایرانی

آیا با بنویسید کورها و نابیناها سالم خواهند شد؟

پژوهشگر ایرانی در کشف علمی به دست یک پزشک ایرانی

پژوهشگر ایرانی در کشف علمی به دست یک پزشک ایرانی

عکسهای قدیم

خوشبین در نظر دارد عکس‌های جالب توجه‌ای که در این عکس‌های بزرگ

مجلسی با آرا و آینه و منظره‌ای گرفته شده باشد که در آن

دعای وقت

بستر استوکی داده و تقاضا کرده اند که

روای آنها انگلیسی باشد از طرف دیگر

خلاصه باید گفت تاکنون بر

خلاف آنچه که با آب تمام

این جناب آقای دکتر مصدق که به پهلوان رفت

مفت گردیدند و به ترتیب این زودی دست

باید به تاکنون معلوم نیست که مشکل

نفت یکجا ایجاد می‌شود و از مذاکرات تا مشکل

هفت خونی پخته با جذاب آقای

تقریر انداز و حکمت گیتی

از دست رفته خود در مقابل یک دولت معظم

و سیاسی خارجی قیام ننموده و برای

جای بی‌تأثیر است که سیاستمداران

ما بجای آنکه در این موقع بحرانی مانده

تقریر فرموده اند که در سخنرانی

شیرا و میهن پرستانه ای که چندی قبل از

تاکنون هیچکس از دولت‌ها

با علم و اطلاع توجهی با کرات

مردم منتظرند ببینند که در زمان وزارت

خود چه می‌تواند بکند و چه می‌تواند

جناب آقای دکتر سنجابی

آنگاه که مسئله تحت بحث در محافل دارد

جناب آقای دکتر سنجابی

انتخابات عناصر روشنفکر از

چاپخانه آفتاب

تلفن ۲۹۶۷۴

قلم

بقیه از صفحه ۱

قلم بدست گرفته در سبک روزنامه نگاری

در آمده مخاطرات آن روز در نظم مجسم

از اول تاریخ بدینا که بسیاری با شادمانی

آلات را خواجوه با بی‌آنها با نولاد با لاس

هزار سال گذشت از حکایت مجنون

هزار مردم صحرای سینه پیوسته

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

قلم بدست گرفته تا جایی که

تسلیم

با کمال تألم و تألیف و با کمال تألم و تألیف

مندی مشایخی تسلیم میگویم تسلیم میگویم

تاریخ کردستان

برای کردستان تاریخی در قدیم و جدید نوشته شده و بعضی از آن ها بجا رسیده
والی تاریخی نزد ما میباشد که در نزد مطلقین مشهور و مورد اعتقاد است
این تاریخ دودوده های اخیر نوشته شده و تا کنون بجای نرسیده نویسنده آن صادق
الملک مشهور است و ما در روزنامه خود نشین بجای آن شروع می نمایم امیدوارم
مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد.

اینک مقدمه تاریخ صادق الملک

سیاس یقیاس خداوندی را سزاست که بقدرت کلمه هفت طبق خاک را
ایجاد و سه رواق اعلا را ایجاد نهاد. در خاک تیره آب روشن و صاف راجاری
و از آب عارض بیابان و صحاری را کنشاری فرمود.

از زمین تیره گلهای دوخشان در میان خانه آب صاف و دشتان پرورد
که این عنصر متزل آسایش و آرامش بپسرد.

زمین از تف و لرزه آمد ستود فرود کشت برداشتن میخ کوه

قادری که از امتزاج آب و خاک خار و تاک را پرورد از خار گل و از
تاک گل آورد وحشی که از برای هدایت خاکبان پیغمبران را فرستاد که هادی
نسل و شافع جزوئ باشد.

سودنه از همه حضرت خاتم الانبیا سرور اصفا محمد مصطفی صلی الله

عنه و آله الطاهرین است.

رسولی که تا صبح یوم القدر بود حکم او در جهان بایستاد

خدایش بگویم سزاداد نیست شرف گشتن جدای کفار نیست

و بعد از نظر داشتندمان روزگار پوشیده و پنهان نیست که در این دریای

آفرینش بهترین گوهری که آدمی بدست تواند آورد گوهر علم و دانش است و

این یافت نشود مگر بصحبت خاطر و اینست از محاطات مت خدایرا که دودهد

دولت شهریار عادل و عدالت کستر و رعیت پرورده بقیه در شاهاده مد

ایسه بیه بلکم وز پایسه گل گل نازادیل له لیم تودریاه

بواوه خونده وار عزیز کاشان زیارت بم کتبو آشنا نکنین له لهجه کل
مختلفی که جی کرد که شعر کلی نقل اکن

۱- کرمانشانی

وی ایام هادی بان کلبانی کافر نغیفت شوو تیبانی

۲- ترانه گل دهات دور کرمانشانی

خدا دای له دیس ای یونابه شوله بز ادمی خولیم حرامه

۳- هل به گل کرمانشانی له غرته هورامانی

باوانت برمی بسوز و جرکت جو کرمانشانی سیه بو برکت

یلا بیم سو هریه بواومه هاورز لیلی معجون نواومه

۴- کرمانشانی تریک بلکی

هر کورده مجی اله یادت بوت آوکی دوزم سازگاروت بوت

کرمانشانی مجم بیستون رامه تنگای قهراد شو منزلگامه

ذلفت و صورت بریشان مکه وک مالک روی هور و پنهان مکه

۴- کرمانشانی سندی

خوم کردسانی فارسی نازانم بزوانی کردی ددوت له کیانم

چاوم بوجاوت چاوه چاویه دلگم بو دلت گلارویه

بقربانو بیم له دودریاری چمان ونوشه اول بهادری

له تاو بنجره سر بیرانه در قضات له کیانم و نیمه مالک و غور

ایشو چن شو یار له مال به کس له ناله کس خوردار به

۶- کرمانشانی سندی بیکل بو گلک هورامانی

هرمانگی نوی حالم بیستون هلال چون شیوه ابروی نوی بیون

شوان شونه و روزان دورومه یک جا برزاده دوتکی تومه

کارکان کردون اشی هردایی لیلی دوله من معجون گدایی

۷- کردی هریوانی

دوشی مریوان کاکلی یککلی دودله با لاکت ویرانی خاکی

سالی بو ایام زر بار شار بو سبدر دوازه و چوار صدمبارو

درد باد جری بگانی سانبان کواخان احمدخان باشی کل خانان

مدیر ما در میان سران عشایر

اه کلام شاعر مشهور (کردی)

عزیز بواله دوریت دل فکلام
و هافر میک خونین دی له چاوم
له کردی قاصدی یاسی وصال
که ابدی وصال نوم نلاد
له چای خوت بیر سه او دذالیت
مکن منم که سرگردان و و بلم
له گل شفت و ها یاروایسم
و کو منصورا کریشم سوتی
اگر طالع ببی کردی سزایه
که خونین دوزی له بدناشتکیارم
و کسو دلمان الونده کتارم
بگلی کوبره دیمه انتظام
بیرگی تو بربک امید واد
که بوج بیسارم دول بی فرادم
بدست عشق زمامی اختارم
له نوش حتی بگلی برکتارم
انا القادر دلی کردو غلام
حقه در و گوهر کن ثارم

گورانی

یازانه های کردی

له زبرام غوانا کتیونک بلم آغه دکتر معده مکرکی که یکی له اساک نقل
و ادب چاپ بو که و تسعه تیکی یونابه هنادوکه.

آغه دکتر مکرکی که ایروز یکی له صاحبص کل کورده و ناودار و ذارت

هر کس کیتو ترانه کل کردی اویشن بحسن ذوق و خوش مکرکی دکتر مکرکی

آخرین و بار فلا ازیوت.

ام کیتو او نه دلنشینه که هر کردی بیکرته دسو ناوودی لکاتو و دوای بیریت

دای نانی.

جلد اولی کرد که سه بویش اولی تاریف شعر و عروض و لهجه کل کردیه

بش دوی ۹۲۷ هل به کردیه که بلهجه کل مختلف کرمانشانی. هورامانی. لکی.

سندی. کرمانجی. مریوانی. بانه ای و مکرمانی هل بسیا که بش سولفت کل کردیه

که له شعر کانا بکار رویکه.

بعوریک خونه واد کن مان اذان شعر و له سه کردی بو کسان که آشنایی

فریگیان بزوان کردی نه بآسانی درنا کرکیت و غونین کردی بواوم جوره اشخاص

سنت و ناراحت ولی نویسنده ام کیتو او له سه و لنگانی ببط لانتینج نویسه

و فارسیگچی هل یازیریاه.

خدا دا له دس شله مالک شو نه مالک آوایی نه خیلچی له خو

اگر هلم سایم دیساره اگر دا نیشم دل بقراده

طریقی تر که به ام کیتو زیاد کرکیر که امه که بو بعضی له هل به کن که فره

طبعی و ساده هل بسیا که (و خوش بخانه شعر کل کردی گشتی دادای ام سبکس و

نواو بی تکلف و له روی سوز دلو و بزیا که) مقصود شاعری بصورت نقاشی مجسم

کرد که له واقعا منای شعر کی هاورد که قالب صورت

ولی ام صورت کله فرم تو باشعاری بدرخواست که بزوان کردی آشنایی نوی

دالا هر کرد زوانی شعر کل کردی بخونیتو چون او نه دل رفین و طبعی هل بسیا که

نواو مقصود شاعره که له برچادبو غش اویش و مجسم اویت و ام خاصیکه مخصوص

بزوان دهل به کل کردی واد دوشور و له برو غلبان کرد خوی بهترین دلیل که

هر کردی بی بخونی شومانگه شو و ناو خیل و دل بقراده عاشق و هزار حالت کل

بلاو مجسم اویت.

و بغول ناس کل که ایروز شعر آن است که خود بیاید ناآنکه یاور بندش

شعر کل کردی فره بیکلف بو شاعر هانکه و له خوندی بیا بی تکلف حالت و مونعیت

و مقصود شاعر بلاو شونده و مجسم اویت.

اما ام سبک آوایی دکتر مکرکی بگاری برده که امروزه فره معمول و باعت

طریقی کیتو کس.

ایه بونونه ام دوشور که بلهجه کرمانشانی و بزریا که بغاشکیو چاپا اکین

جوانی و پیری

جوانی تیا دادیک بیم کتیک له بایی

گل گل نازادیل دایم له بایم بی

در تمام نواهی غرب این روزنامه

نمایند میپذیرد

یوسف وزلیخای گم نام

کتابی است با مطلع بزرگ نیمه ودفی خط درشت و کافه ضخیم که در کتاب
خانه والی کردستان بوده

هیچ بر میاید شاعر شیرین بیان داستان یوسف وزلیخا را بر سرای والی
به نظم درآورده و کتاب خود را به والی تقدیم داشته است و این کتاب اکنون
دو اختیار ماست.

چون نسخه آن در سایر کتابخانه ها دیده نشده تصور میروند منحصر بفرد باشد
والی ودفی آخر آن افتاده و سراینده اش مجهول است.

کتابخانه های تهران و کازانی حق چاپ آنرا خود استوار بودند. موافقت
نمودیم و خوشبختانه این ادعا را هم برای خوانندگان خوشن معفوفا داشتیم

اینک مادر روزنامه خوش بجای این اثر نفیس شروع می نماید تا اشعار و
آزرا که در نهایت سادگی گفته شده باستحضار علاقمندان برسانیم.

و در ضمن چنانچه کسی نسخه از آن را دیده و بداند که ناظم آن کیست لطفا
اطلاعات خود را بدین روزنامه فرموده داد.

اینک آغاز داستان

بنام آنکه این ایوان دلکش
خداوندی که دفتر های مکتوم

توانا که وقت حکمرانی
ازل را یاد نه از مطلع او

میرا داشتن ازهر چون و چندی
براطراف زمین این هفت خرگاه

زحر قدرتش کثر جانی است
سیهر از عشق او چه بیخ و تاخت

خود از خادو سوزن هر سر خرگاه
هر آن قلی که بی نایب بدست

نشان نامه ای را گردن آغاز

جز آن کر نام او گردد سر افراز
از این ویرانه ای باشی برون گنج

بدین نام از او گشتی زب و ترین
ساحل بره گشتی را مسلم

گشتان شد بر ابراهیم آتش
بدین نام از ایزد گردید مجبور

هم استعلا یوسف از نه چاه
همه از یاری نام خدا بود

که در هر ورطه ای مشکل گشا بود
زهی نامی که هر کس بزبان راند

ز اوج نیستی حرف امان خواند
اگر این داستان باید تمامی

بقیه در شماره بعد

